

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

«До захисту допущено»
Завідувачка кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)
« ____ » _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітньо-професійної програми «Фінанси та облік в підприємстві»

на тему: «Управління фінансовою стійкістю підприємства»

Здобувачки групи Фдн – 94р Хекало Анни Олександрівни

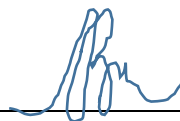
Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ (підпис)

Анна ХЕКАЛО

Керівник доц. к.е.н.

_____ (підпис)

Людмила ЗАХАРКІНА

Суми 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)
«30» січня 2023 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Здобувача (ки) групи Фдн – 94р інституту (центру) ЦЗДВН
спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Хекало Анни Олександрівни

Тема роботи: «Управління фінансовою стійкістю підприємства»

Затверджено наказом по СумДУ № 0492-VI від «12» травня 2023р.

Термін здачі здобувачем (кою) завершеної роботи «29» травня 2023р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

1. Економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень;
2. Теоретико-методичні та практичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства.

Дата видачі завдання: «30» січня 2023 р.

Керівник ___доц., к.е.н. доц. _____ Людмила ЗАХАРКІНА
(підпис)

Завдання прийнято до виконання
«30» січня 2023 р.

_____ Анна ХЕКАЛО
(підпис)

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи бакалавра на тему:
Управління фінансовою стійкістю підприємства
Студентка Хекало Анна Олександрівна

Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 38 сторінках, список використаних джерел містить 38 найменувань. Робота містить 4 таблиці, 7 рисунків.

Актуальність теми роботи. Фінансова стійкість є критично важливим аспектом успіху будь-якого підприємства. Це стосується здатності підприємства підтримувати здорове фінансове становище в довгостроковій перспективі. У сучасному конкурентному бізнес-середовищі компаніям важливо забезпечити свою фінансову стійкість.

Мета роботи – аналіз механізмів формування та управління фінансовою стійкістю підприємств в умовах нестабільного середовища.

Об'єкт дослідження – процес управління фінансовою стійкістю підприємств з позиції ефективного фінансового менеджменту.

Предметом дослідження є фінансові відносини, які виникають при прийнятті рішень щодо формування стійкого фінансового стану підприємства.

Методи дослідження – абстрагування, ідеалізація, формалізація, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аксіоматика, узагальнення.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглядаються економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень. У другому розділі розглянуто теоретико-методичні та практичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства.

Ключові слова: фінансова стійкість, фінансові ресурси, показники, фінансовий леверидж, фінансові ризики.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
1 ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ.....	7
1.1 Теоретичні підходи до визначення сутності фінансової стійкості підприємства.....	7
1.2 Фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства.....	11
2 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	16
2.1 Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства	16
2.2 Методичні підходи до оцінювання фінансовою стійкості підприємства.....	18
2.3 Система показників, що характеризує фінансову стійкість підприємства.....	22
2.4 Оцінювання показників фінансової стійкості ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг».....	28
ВИСНОВКИ.....	32
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	34

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансова стійкість є критично важливим аспектом успіху будь-якого підприємства. Це стосується здатності підприємства підтримувати здорове фінансове становище в довгостроковій перспективі. У сучасному конкурентному бізнес-середовищі компаніям важливо забезпечити свою фінансову стійкість. У цій роботі ми розглянемо механізми забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Фінансово стабільне підприємство краще оснащене для управління ризиками. Він може протистояти економічним спадам, ринковим коливанням та іншим непередбаченим подіям, які можуть вплинути на його бізнес-операції. Коли компанія є фінансово стабільною, вона може легко отримати доступ до кредитів та інших фінансових ресурсів, які можуть допомогти їй ефективно керувати ризиками.

Фінансова стійкість приваблює інвесторів. Інвестори завжди шукають можливості інвестувати у фінансово стабільні підприємства. Фінансово стабільне підприємство є ознакою хорошого управління, прибутковості та потенціалу зростання. Інвестори, швидше за все, інвестуватимуть у компанію зі стабільним фінансовим становищем, оскільки вона менш ризикована.

Фінансова стійкість підвищує кредитоспроможність. Фінансово стійке підприємство більш кредитоспроможне. Такій компанії простіше отримати кредити в банках та інших фінансових установах на вигідних умовах. Це пояснюється тим, що кредитори більш впевнені у здатності компанії повернути позику. Хороший кредитний рейтинг також може допомогти компанії домовитися про кращі умови з постачальниками та іншими діловими партнерами.

Фінансова стійкість підтримує зростання. Фінансово стабільне підприємство має кращі можливості для інвестування в можливості зростання. Така компанія може виділяти ресурси на дослідження та розробки, маркетинг та інші заходи, які можуть допомогти їй розвивати свій бізнес. Це може допомогти компанії отримати конкурентну перевагу на ринку та збільшити свою частку ринку.

Фінансова стійкість сприяє моральному духу співробітників. Фінансово стабільне підприємство з більшою ймовірністю забезпечить безпеку роботи та стійкість своїм працівникам. Це може привести до підвищення морального духу співробітників і задоволеності роботою. Співробітники з більшою ймовірністю будуть продуктивними та відданими компанії, коли вони відчуватимуть, що їхня робота в безпеці, а компанія працює добре.

Значну увагу дослідженню фінансової стійкості підприємства приділили багато вчених, а саме: Бержанір І.А., Бодарева Т.І., Шірінян Л.В., Гончар Л., Беляк А., Іонін ЄЄ., Кремень В.М., Саух І.В та інші.

Мета роботи – аналіз механізмів формування та управління фінансовою стійкістю підприємств в умовах нестабільного середовища.

Об'єкт дослідження – процес управління фінансовою стійкістю підприємств з позиції ефективного фінансового менеджменту.

Предметом дослідження є фінансові відносини, які виникають при прийнятті рішень щодо формування стійкого фінансового стану підприємства.

Методи дослідження – абстрагування, ідеалізація, формалізація, аналіз і синтез, індукція і дедукція, аксіоматика, узагальнення.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розглядаються економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень. У другому розділі розглянуто теоретико-методичні та практичні підходи до оцінювання фінансової стійкості підприємства.

Під час написання кваліфікаційної роботи було задіяно навчально-методичну літературу, монографічні матеріали та періодичні статті у виданнях України та іноземних виданнях, ресурси мережі Інтернет, нормативно-законодавчі акти.

1 ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РИНКОВИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

1.1 Теоретичні підходи до визначення сутності фінансової стійкості підприємства

Економічна стійкість є важливою концепцією для будь-якого підприємства, оскільки вона допомагає гарантувати, що компанія зможе витримати економічні шторми та залишатися конкурентоспроможною в довгостроковій перспективі. Існує декілька типів економічної стабільності, яких може досягти підприємство залежно від факторів, що на нього впливають.

Фінансова стійкість, мабуть, найвідоміший тип економічної стабільності. Це стосується спроможності підприємства ефективно та результативно управляти своїми фінансами, гарантуючи, що воно має достатні грошові резерви та фінансові ресурси, щоб пережити будь-які економічні спади. Фактори, які можуть вплинути на фінансову стійкість, включають потоки доходів, витрати, інвестиції та грошові резерви.

Ринкова стійкість означає здатність підприємства зберігати свої позиції на ринку та залишатися конкурентоспроможними протягом тривалого періоду. До факторів, які можуть вплинути на стійкість ринку, належать зміни в уподобаннях споживачів, зміни ринкового попиту та поява нових конкурентів. Кажуть, що підприємства, які можуть адаптуватися до цих змін і залишатися конкурентоспроможними, досягли ринкової стабільності.

Операційна стійкість означає здатність підприємства підтримувати свої виробничі процеси та операції, навіть незважаючи на економічні проблеми. Фактори, які можуть вплинути на операційну стійкість, включають збої в ланцюзі постачання, нестачу робочої сили та нормативні зміни. Кажуть, що підприємства, які можуть продовжувати ефективну та результативну роботу перед лицем цих викликів, досягли операційної стабільності.

Технологічна стійкість означає здатність підприємства приймати та адаптуватися до нових технологій, забезпечуючи його конкурентоспроможність у технологічному ландшафті, що швидко змінюється. Фактори, які можуть вплинути на технологічну стійкість, включають прогрес у цифрових технологіях, зміни в галузевих стандартах і появу нових технологій. Кажуть, що підприємства, які можуть залишатися на передньому краї технологій і адаптуватися до змін у технологічному ландшафті, досягли технологічної стабільності.

Фінансова стійкість, або стійкість є важливою складовою успіху будь-якого бізнесу. Серед сучасних науковців тема забезпечення фінансової стійкості підприємства є доволі популярною. Авторський внесок деяких з них у вирішення даних проблем наведено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Внесок науковців у дослідження питань забезпечення фінансової стійкості підприємств

Автори	Авторський внесок
Ганін В., Алекперов Р. [4]	Розглянуто значення фінансової стійкості в діяльності підприємств, також описані основні підходи до визначення фінансової стійкості, надано рекомендації по зміцненню і моніторингу фінансового становища організації
Кремень В.М., Щепетков С.Я. [11]	Систематизовано підходи щодо трактування сутності понять «стійкість» та «фінансова стійкість». Визначено ключові напрями співвідношення фінансової стійкості з іншими характеристиками фінансового стану підприємства. Запропоновано методичний підхід до оцінки фінансової стійкості на основі розрахунку індикаторів.
Гончар Л., Беляк А. [5]	Сформульовано удосконалену комплексну систему управління фінансовою стійкістю, що включає базисні (основні) функції управління фінансовою стійкістю, впровадження та реалізація яких, передбачає застосування відповідних фінансових методів, форм і належного фінансового інструментарію. Здійснено класифікацію показників оцінки фінансової стійкості підприємства за визначеними ключовими ознаками. Визначено основні функції забезпечення фінансової стійкості.
Борзенко В.І., П'ятак Т.В. [3]	Розглядається фінансова стійкість підприємства як комплексна, багатофакторна, економічна категорія, яка відображає досягнення стану фінансової рівноваги і здатність не лише утримувати на відповідному рівні протягом деякого часу основні показники діяльності підприємства, але й створювати умови для подальшого розширення його діяльності. Для цього пропонується використати ієрархічну модель, за якою кожному рівню фінансової стійкості підприємства відповідає певний фінансовий стан.

Фінансова стійкість має вирішальне значення, оскільки вона допомагає підприємствам керувати ризиками, залучати інвесторів, підвищувати кредитоспроможність, підтримувати зростання та підвищувати моральний дух працівників. Дохід і рентабельність є основою фінансової стійкості підприємства. Здатність генерувати постійний дохід і прибутковість є важливою для підприємства, щоб покрити свої витрати, інвестувати в можливість зростання та оплачувати свої борги та зобов'язання. Фінансово стабільне підприємство – це підприємство, яке може отримати достатній прибуток для підтримки своєї діяльності та покриття витрат, водночас отримуючи прибуток.

Ефективне управління ризиками є ще одним критичним фактором фінансової стійкості підприємства. Фінансово стабільне підприємство – це підприємство, яке може ефективно ідентифікувати ризики та керувати ними. Це включає ризики, пов'язані з бізнес-операціями, такі як коливання ринку та порушення ланцюга поставок, а також ризики, пов'язані з фінансуванням, такі як коливання процентних ставок і зобов'язання щодо погашення боргу.

Ліквідність також має важливе значення для фінансової стійкості підприємства. Фінансово стійке підприємство - це підприємство, яке може виконувати свої короткострокові зобов'язання в міру їх погашення. Це включає оплату рахунків, нарахування заробітної плати та покриття інших операційних витрат. Підтримка достатньої ліквідності має важливе значення для того, щоб підприємство залишалося фінансово стабільним у довгостроковій перспективі.

Управління зобов'язаннями є ще одним важливим фактором фінансової стійкості підприємства. Фінансово стабільне підприємство - це підприємство, яке може ефективно управляти своїми боргами. Це включає контрольований рівень боргу, здійснення своєчасних платежів і домовленість про вигідні умови з кредиторами.

Нарешті, інвестиції в можливість зростання є важливими для фінансової стійкості підприємства. Фінансово стабільне підприємство – це підприємство, яке може інвестувати в можливість зростання, які можуть допомогти йому розширити

бізнес-операції та збільшити потоки доходів. Це включає інвестування в дослідження та розробки, маркетинг та інші види діяльності, які можуть допомогти підприємству отримати конкурентну перевагу на ринку.

Фінансова стійкість є важливим компонентом успішного підприємства. Він включає низку практик, включаючи складання бюджету, управління грошовими потоками, управління ризиками, диверсифікацію і прозорість. Підтримка здорової фінансової ситуації вимагає прихильності до цих методів і постійного поліпшення. Приймаючи ці стратегії та зосереджуючись на фінансовій стійкості, компанії можуть налаштуватися на довгостроковий успіх.

Дослідження рівня світового інтересу до питань оцінювання фінансового стану підприємства і його фінансової стійкості доцільно провести за допомогою програмного продукту Google Trends. В якості порівняльних термінів були обрані характеристики фінансового стану підприємства: «Business resilience», «Business liquidity», «Business activity of the enterprise». Результати аналізу кількості пошукових запитів наведено на рисунку 1.1.

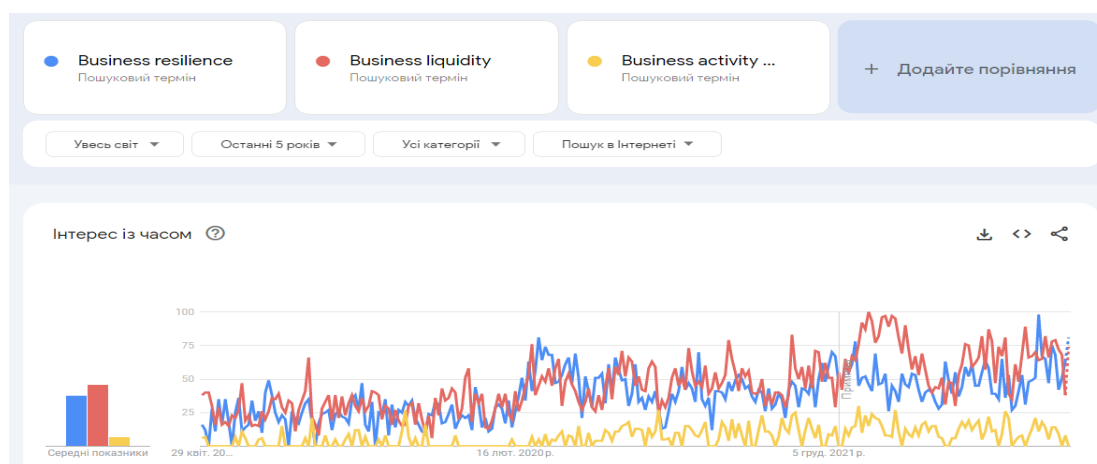

Рисунок 1.1 – Рівень пошукових запитів в мережі Інтернет щодо понять «стійкість бізнесу», ліквідність підприємства», «ділова активність бізнесу»

З рисунку можна побачити, що цікавість до питань фінансової стійкості бізнесу знаходиться на рівні з інтересом до забезпечення ліквідності підприємства, що вказує на їх певний взаємозв'язок.

1.2 Фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства

Фінансова стійкість є вирішальним аспектом успіху будь-якого підприємства. Це здатність підприємства підтримувати свій фінансовий стан і продовжувати працювати, не стикаючись з будь-якими значними фінансовими ризиками. Фінансова стійкість залежить від кількох факторів, які впливають на фінансову діяльність підприємства. «Фактори, які впливають на фінансову підприємства, класифікуються за такими ознаками, як місце виникнення (зовнішні, внутрішні) (рис. 1.2); важливість результату (основні, другорядні); структура (прості, складні); час дії (постійні, тимчасові)» [16]. Розглянемо деякі найбільш суттєві з них, які впливають на фінансову стійкість підприємства.

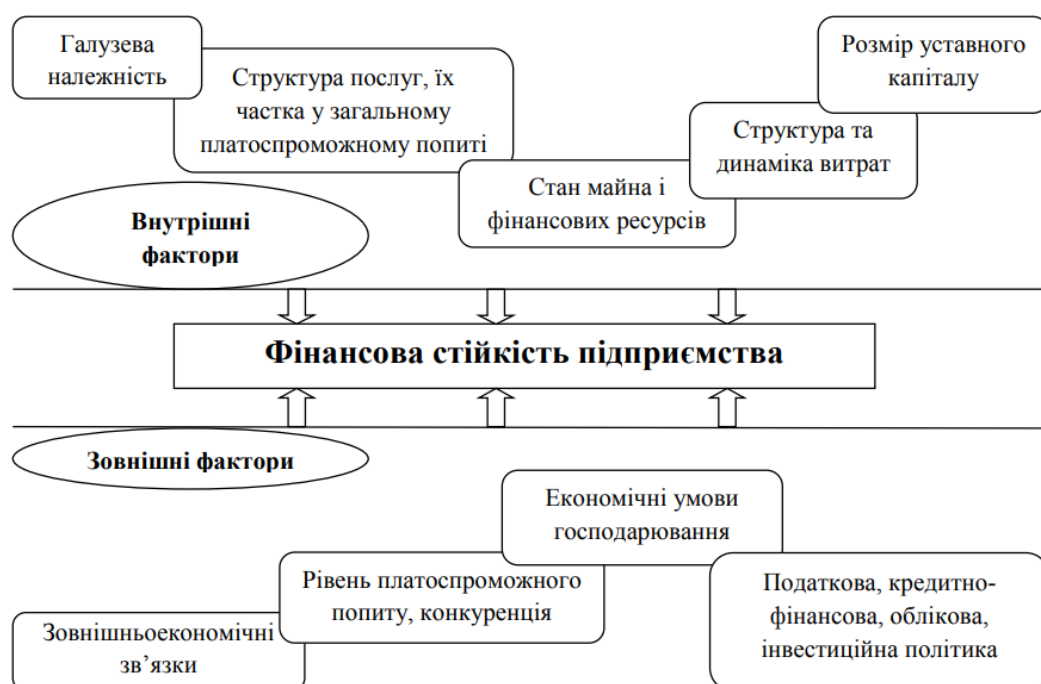

Рисунок 1.2 – Фактори, що впливають на фінансову стійкість [16]

Одним з найважливіших факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства, є його дохід і прибутковість. Дохід - це гроші, зароблені підприємством від його діяльності, тоді як рентабельність - це чистий дохід, отриманий підприємством після вирахування всіх його витрат. Стабільний прибуток і постійна прибутковість свідчать про фінансовий стан підприємства.

Боргове та власне фінансування є важливими джерелами капіталу для підприємства. Боргове фінансування – це коли підприємство позичає гроші від кредиторів, тоді як власне фінансування – коли підприємство збирає кошти, продаючи акції інвесторам. Баланс між позиковим і власним фінансуванням має вирішальне значення для фінансової стійкості підприємства. Занадто велика заборгованість може призвести до фінансових труднощів, тоді як занадто велика кількість власного капіталу розмиває власність і зменшує контроль над підприємством.

Операційні витрати – це витрати, які несе підприємство під час повсякденної діяльності, наприклад, зарплата, орендна плата, комунальні послуги та матеріали. Ефективне управління операційними витратами має важливе значення для фінансової стійкості підприємства. Підприємство має прагнути мінімізувати свої операційні витрати, зберігаючи при цьому якість своєї продукції чи послуг.

Загальні економічні умови, такі як процентні ставки, інфляція та економічне зростання, можуть суттєво вплинути на фінансову стійкість підприємства. Рецесія або економічний спад може призвести до зниження доходів і прибутковості, що ускладнить для підприємства підтримку фінансової стійкості.

Ще одним фактором, який може вплинути на фінансову стійкість підприємства, є конкуренція. Конкуренція може призвести до зниження цін і націнки, зниження прибутковості підприємства. Для підтримки фінансової стійкості підприємство має постійно стежити за конкуренцією та адаптуватися до змін на ринку.

Технології та інновації відіграють життєво важливу роль у фінансовій стійкості підприємства. Підприємство має інвестувати в технології та інновації, щоб покращити свої продукти чи послуги, підвищити ефективність і зменшити витрати. Неспроможність інвестувати в технології та інновації може призвести до зниження прибутку та прибутковості, що ускладнить для підприємства підтримку фінансової стійкості.

Підприємство має прагнути підтримувати баланс між цими факторами, щоб забезпечити свою фінансову стійкість і довгостроковий успіх.

1.3 Класифікація типів фінансової стійкості підприємства

В сучасній науковій літературі існує багато підходів до визначення типів фінансової стійкості підприємства на основі різних класифікаційних ознак. Так на думку Л. Докієнко фінансову стійкість можна класифікувати наступним чином (рис. 1.3).

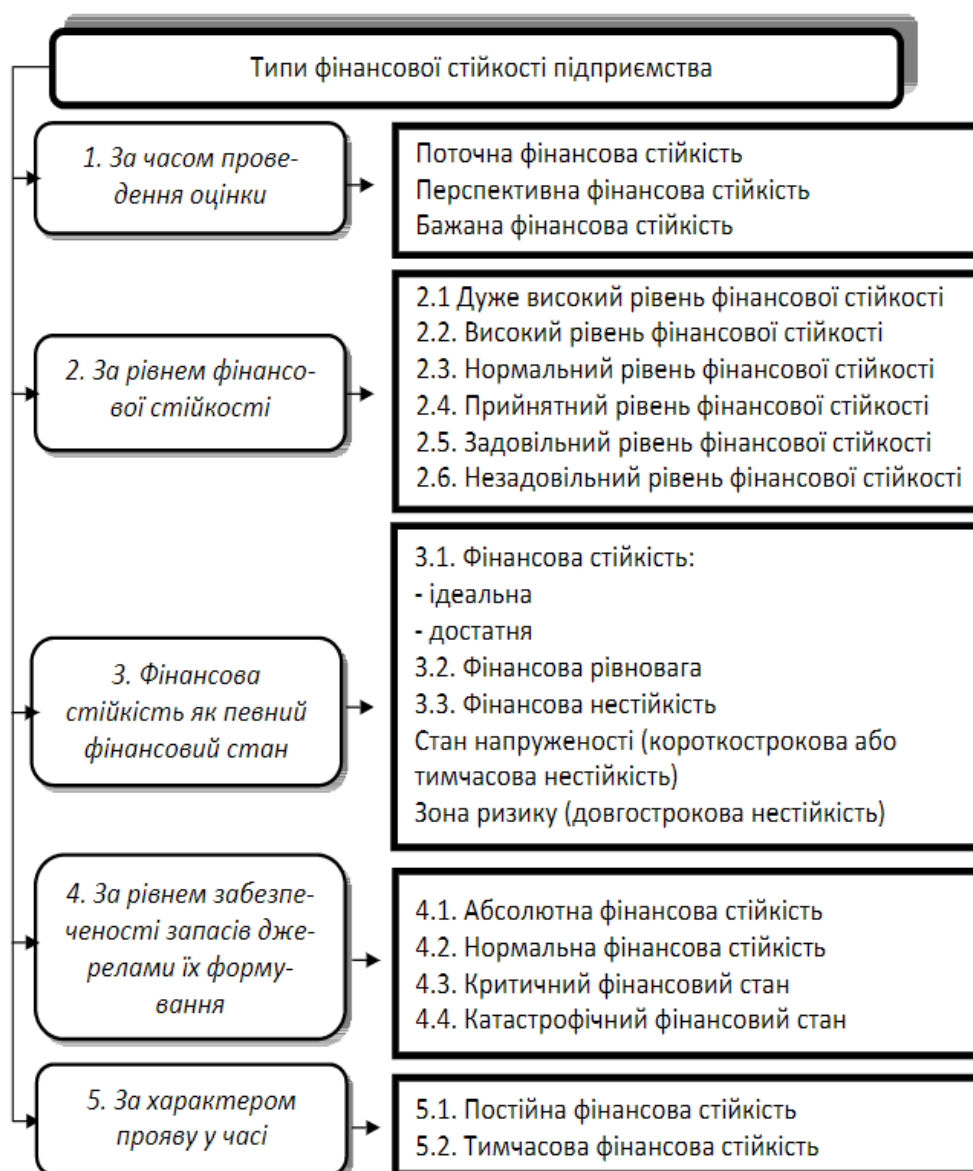

Рисунок 1.3 – Класифікація типів фінансової стійкості підприємства [10]

Наприклад, поточна та перспективна фінансова стійкість підприємства є критично важливим аспектом, який інвестори та зацікавлені сторони повинні враховувати перед прийняттям інвестиційних рішень або вступом у ділові відносини

з компанією. Фінансова стійкість означає здатність підприємства підтримувати своє фінансове здоров'я та виконувати свої фінансові зобов'язання в короткостроковій та довгостроковій перспективах.

Поточну фінансову стійкість підприємства можна оцінити, переглянувши його фінансову звітність, включаючи баланс, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів. Ці звіти містять інформацію про фінансовий стан компанії, прибутковість і ліквідність. Наприклад, якщо компанія має позитивний чистий прибуток, потужний грошовий потік і здоровий баланс із низьким співвідношенням боргу до власного капіталу, це вказує на те, що компанія на даний момент є фінансово стабільною. І навпаки, якщо компанія має від'ємний чистий прибуток, слабкий грошовий потік і високе співвідношення боргу до власного капіталу, це свідчить про те, що компанія може бути фінансово нестабільною.

На додаток до поточної фінансової стабільності, майбутня фінансова стійкість також є важливим фактором, який повинні враховувати інвестори та зацікавлені сторони. Це стосується здатності компанії підтримувати своє фінансове здоров'я та виконувати свої фінансові зобов'язання в майбутньому. Це можна оцінити, проаналізувавши перспективи розвитку компанії, ринкові тенденції та потенційні ризики. Наприклад, якщо компанія працює на зростаючому ринку з високим попитом на її продукцію чи послуги, вона, швидше за все, зазнає постійного зростання в майбутньому, що може сприяти її фінансовій стабільності. І навпаки, якщо компанія працює на ринку, що занепадає, або стикається з гострою конкуренцією, їй може бути важко підтримувати фінансову стійкість у довгостроковій перспективі.

Також фінансову стійкість можна класифікувати за рівнями забезпечення, як сильну, помірну та слабку. Сильна фінансова стійкість: компанія з сильною фінансовою стабільністю має міцний фінансовий стан і здатна з легкістю виконувати свої фінансові зобов'язання. Він має стабільний грошовий потік, низьке співвідношення боргу до власного капіталу та високий кредитний рейтинг. Такі компанії зазвичай вважаються інвестиціями з низьким рівнем ризику.

Помірна фінансова стійкість: компанія з помірною фінансовою стабільністю має прийнятний фінансовий стан, але може зіткнутися з деякими фінансовими проблемами в короткостроковій перспективі. Він може мати помірне співвідношення боргу до власного капіталу та помірний кредитний рейтинг. Такі компанії вважаються інвестиціями середнього ризику.

Слабка фінансова стійкість: компанія зі слабкою фінансовою стабільністю має поганий фінансовий стан і може важко виконувати свої фінансові зобов'язання. Він може мати високе співвідношення боргу до власного капіталу та низький кредитний рейтинг. Такі компанії вважаються інвестиціями з високим ризиком.

Для інвесторів і зацікавлених сторін важливо оцінити фінансову стійкість компанії перед тим, як приймати інвестиційні рішення або вступати в ділові відносини з компанією. Це може допомогти мінімізувати ризик фінансових втрат або інших негативних наслідків.

2 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства

В процесі управління фінансовою стійкістю підприємство має розробити чіткий його механізм, який передбачатиме взаємодію системи інструментів та важелів з метою забезпечення результату. Як зазначають Косарева І.П., Бут А.С. «...механізм управління фінансовою стійкістю підприємства є частиною загальної системи управління підприємством, що забезпечує вплив на чинники, від яких залежить загальний результат діяльності суб'єкта господарювання (рис. 2.1)» [16].

Рисунок 2.1 – Складові механізму управління фінансовою стійкістю підприємства [16]

Першим кроком в управлінні фінансовою стійкістю підприємства є встановлення чітких фінансових цілей і завдань. Це передбачає визначення ключових фінансових показників, які мають вирішальне значення для успіху підприємства, таких як дохід, норма прибутку, грошовий потік і рентабельність інвестицій. Коли ці цілі та завдання встановлено, їх можна використовувати для прийняття всіх фінансових рішень на підприємстві.

Наступним кроком є розробка комплексного фінансового плану, який визначає, як підприємство досягне своїх фінансових цілей і завдань. Цей план повинен враховувати всі аспекти фінансів компанії, включаючи потоки доходів, витрати, інвестиції та грошові резерви. Він також повинен включати план на випадок непередбачених обставин, у якому описано, що робитиме компанія, якщо вона зіткнеться з фінансовими труднощами або непередбачуваними проблемами.

Щоб забезпечити ефективне виконання фінансового плану, важливо запровадити надійний фінансовий контроль. Це передбачає встановлення фінансової політики та процедур, які регулюють усі фінансові операції на підприємстві, включаючи бюджетування, бухгалтерський облік та звітність. Ці засоби контролю мають бути розроблені для запобігання шахрайству, марнотратству та неправильному управлінню фінансовими ресурсами.

Після створення фінансового плану та впровадження фінансового контролю вкрай важливо регулярно контролювати фінансову діяльність. Це передбачає перегляд фінансових звітів і показників, щоб переконатися, що підприємство йде по шляху досягнення своїх фінансових цілей і завдань. Це також передбачає виявлення будь-яких фінансових ризиків або проблем, які можуть виникнути, та вжиття коригувальних заходів для їх швидкого вирішення.

Нарешті, управління фінансовою стабільністю підприємства вимагає здатності адаптуватися до змін в економічному середовищі. Це може включати коригування фінансових планів і засобів контролю з урахуванням змін ринкових умов або зміни пріоритетів усередині підприємства. Це також може включати використання нових можливостей або зміну бізнес-моделі компанії, щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку, що швидко змінюється.

Управління фінансовою стабільністю підприємства є складним і постійним процесом, який вимагає поєднання стратегічного планування, фінансового менеджменту та зниження ризиків. Встановлюючи чіткі фінансові цілі, розробляючи комплексний фінансовий план, запроваджуючи надійний фінансовий контроль, відстежуючи фінансові показники та адаптуючись до змін в економічному середовищі, підприємства можуть забезпечити свій довгостроковий успіх і стійкість.

2.2 Методичні підходи до оцінювання фінансовою стійкості підприємства

Оцінка фінансової стабільності підприємства має вирішальне значення для того, щоб інвестори та зацікавлені сторони приймали обґрунтовані інвестиційні рішення або вступали в ділові відносини з компанією. Існує кілька методів, за допомогою яких можна оцінити фінансову стійкість підприємства. У цій статті ми розглянемо деякі з найбільш часто використовуваних методів.

Аналіз коефіцієнтів. Аналіз коефіцієнтів передбачає обчислення різних фінансових показників на основі фінансової звітності компанії, наприклад балансу та звіту про прибутки та збитки. Ці коефіцієнти можуть надати уявлення про фінансовий стан компанії, прибутковість і ліквідність. Деякі часто використовувані коефіцієнти для оцінки фінансової стабільності включають співвідношення боргу до власного капіталу, поточний коефіцієнт, швидкий коефіцієнт і рентабельність капіталу.

Аналіз грошових потоків. Аналіз грошових потоків передбачає аналіз надходжень і відтоків грошових коштів компанії, щоб визначити її здатність виконувати свої фінансові зобов'язання. Це може включати перевірку операційного грошового потоку компанії, інвестиційного грошового потоку та фінансового грошового потоку. Компанія з сильним позитивним грошовим потоком зазвичай вважається фінансово стабільною, тоді як компанія з негативним грошовим потоком може важко виконувати свої фінансові зобов'язання.

Кредитний аналіз. Кредитний аналіз передбачає оцінку кредитоспроможності компанії на основі її кредитної історії, кредитного рейтингу та інших відповідних факторів. Високий кредитний рейтинг свідчить про те, що компанія є позичальником із низьким рівнем ризику, тоді як низький кредитний рейтинг свідчить про те, що компанія є позичальником із високим рівнем ризику.

Галузевий аналіз: галузевий аналіз передбачає аналіз фінансових показників компанії в контексті її галузі. Це може включати порівняння фінансових показників та інших показників компанії з аналогічними показниками, а також аналіз галузевих тенденцій і потенційних ризиків.

Фінансове прогнозування. Фінансове прогнозування передбачає прогнозування фінансових показників компанії в майбутньому на основі різних припущень і сценаріїв. Це може включати аналіз перспектив розвитку компанії, ринкових тенденцій і потенційних ризиків, щоб визначити її потенціал для довгострокової фінансової стабільності.

Важливо зазначити, що для оцінки фінансової стійкості підприємства жодного методу недостатньо. Швидше важливо використовувати комбінацію методів, щоб отримати повне розуміння фінансового стану компанії та потенціалу довгострокового успіху.

При оцінюванні фінансової стійкості з позиції фінансового менеджменту важливо визначити фінансовий стан компанії, перш ніж приймати будь-які стратегічні рішення, будь то придбання нового бізнесу чи інвестиції в певний проект. Щоб оцінити фінансову стійкість підприємства, фінансові менеджери повинні зробити кілька кроків.

Першим етапом оцінки фінансової стійкості підприємства є перевірка його фінансової звітності. Ці звіти, включаючи баланс, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів, надають миттєвий знімок фінансового стану компанії. Фінансова звітність дозволяє фінансовим менеджерам аналізувати ліквідність, платоспроможність і прибутковість компанії. Фінансова звітність містить огляд фінансових показників компанії, що є важливим для оцінки її стабільності.

Після перегляду фінансової звітності наступним кроком є аналіз фінансових показників. Фінансові показники – це інструмент, який допомагає оцінити фінансову діяльність компанії. Фінансові показники дають уявлення про ліквідність, прибутковість і борг компанії. Найпоширеніші фінансові коефіцієнти включають співвідношення боргу до власного капіталу, поточний коефіцієнт і рентабельність капіталу (ROE). Аналізуючи фінансові показники, фінансові менеджери можуть краще зрозуміти фінансовий стан компанії.

Після аналізу фінансових показників фінансові менеджери повинні оцінити грошові потоки компанії. Грошовий потік має важливе значення для фінансової стабільності компанії. Позитивний грошовий потік означає, що компанія має достатньо грошей для покриття своїх витрат, виплати дивідендів та інвестування в нові проекти. І навпаки, від'ємний грошовий потік означає, що компанії важко отримати достатньо грошей для підтримки своєї діяльності. Фінансові менеджери повинні оцінити грошові потоки компанії, щоб оцінити її фінансову стабільність.

Останнім етапом оцінки фінансової стійкості підприємства є проведення SWOT-аналізу. SWOT означає сильні сторони, слабкі сторони, можливості та загрози. SWOT-аналіз допомагає фінансовим менеджерам визначити сильні та слабкі сторони компанії, а також можливості та загрози, з якими вона стикається. Проводячи SWOT-аналіз, фінансові менеджери можуть краще зрозуміти фінансову стабільність компанії та визначити потенційні ризики.

Таким чином, оцінка фінансової стійкості підприємства є критично важливим аспектом ролі фінансового менеджера. Щоб оцінити фінансову стабільність компанії, фінансові менеджери повинні переглянути її фінансову звітність, проаналізувати фінансові показники, оцінити грошові потоки та провести SWOT-аналіз. Здійснюючи ці кроки, фінансові менеджери можуть краще зрозуміти фінансовий стан компанії та приймати обґрунтовані рішення щодо її майбутнього.

Бажана фінансова стійкість підприємства визначається підприємством самостійно, виходячи з його можливостей та потреб в тому чи іншому періоді і з використанням вибраного методу діагностики фінансової стійкості. Фінансову

стійкість як певний фінансовий стан підприємства пропонується діагностувати на основі використання моделі модифікованого балансу (табл. 2.1)

Таблиця 2.1 – Шкала фінансової стійкості [5]

Шкала фінансової стійкості		Умовні позначення*
Узагальнена	Диференційована	
Фінансова стійкість	<i>Ідеальна стійкість</i> $НМ_A < ВК < ЕА$ $НМ_{\Phi A} < I_{\Phi C} < \Phi A$	$НМ_A$ – немобільні активи (1095+1195-1160-1165+1200) $ВК$ – сума власного капіталу (1495) $ПК$ – сума позикового капіталу (1595+1695+1700) $ЕА$ – сума економічних активів (1300) $НМ_{\Phi A}$ – Немобільні фінансові активи (1030+1035+1120+125+1130+1135+1155+1170+1190) ΦA – фінансові активи (1195-1100+1030+1035) $Н\Phi A$ - Не фінансові активи (1095-1030-1035+1100+1200) $M_{\Phi A}$ – Мобільні фінансові активи (1160+1165) $НЛ_{Н\Phi A}$ – Неліквідні не фінансові активи (1095-1030-1035+1200) $ЛН\Phi A$ - Ліквідні не фінансові (поточні) активи (1100) $I_{\Phi C}$ – індикатор фінансової стійкості I_{Π} – індикатор платоспроможності I_B – індикатор фінансової безпеки
	<i>Достатня стійкість</i> $0 < Н\Phi A < ВК < НМ_A$ $0 < I_{\Phi C} < НМ_{\Phi A}$	
Фінансова рівновага	$I_{\Phi C} = 0; I_{\Phi C} = ВК - Н\Phi A$ $I_{\Pi} < 0; I_{\Pi} = M_{\Phi A} - ПК$ $I_B > 0; I_B = ВК - НЛ_{Н\Phi A}$	
Фінансова нестійкість	<i>Напруженість</i> $0 < НЛ_{Н\Phi A} < ВК < Н\Phi A$ $-ЛН_{\Phi A} < I_{\Phi C} < 0$	
	<i>Зона ризику</i> $0 < ВК < НЛ_{Н\Phi A}$ $-Н\Phi A < I_{\Phi C} < -ЛН_{\Phi A}$	

Фінансова стабільність означає ситуацію, коли підприємство перебуває в надійному фінансовому становищі та здатне виконувати свої фінансові зобов'язання в довгостроковій перспективі. Фінансово стабільне підприємство отримує достатній дохід, щоб покрити свої витрати, погасити борги, виплатити дивіденди своїм акціонерам і реінвестувати в свою діяльність. Фінансова стабільність також означає, що підприємство має низький ризик невиконання своїх боргів, проблем з грошовим потоком або банкрутства.

Фінансова рівновага, з іншого боку, відноситься до ситуації, коли підприємство має оптимальну фінансову структуру, яка збалансовує використання боргового та власного фінансування. Фінансово збалансоване підприємство має здорове поєднання боргового та власного капіталу, що дозволяє йому отримувати дохід від позикових коштів, зберігаючи при цьому низький рівень фінансового ризику. Фінансовий баланс має вирішальне значення для довгострокової фінансової стабільності, оскільки він дає змогу підприємству отримати доступ до фінансування для розширення та зростання, мінімізуючи при цьому свій ризик фінансових ризиків.

Фінансова нестабільність – це ситуація, коли підприємство перебуває у вразливому фінансовому становищі та стикається зі значними фінансовими ризиками. Фінансово нестійке підприємство ризикує не виплатити свої борги, зіткнутися з проблемами грошового потоку або навіть збанкрутувати. Фінансова нестабільність може бути спричинена низкою факторів, включаючи погане фінансове управління, надмірну заборгованість, зменшення доходів або економічні спади. Коли підприємство відчуває фінансову нестабільність, воно може мати проблеми з доступом до фінансування, втратити довіру інвесторів і зіткнутися з труднощами в підтримці операцій.

Таким чином, фінансова стабільність, фінансова рівновага та фінансова нестабільність — це три різні типи фінансових умов, з якими може зіткнутися підприємство. Фінансова стабільність і фінансова збалансованість є бажаними, тоді як фінансова нестабільність є ризиком, який необхідно усунути за допомогою ефективних стратегій фінансового менеджменту.

2.3 Система показників, що характеризує фінансову стійкість підприємства

Оцінка фінансової стабільності вимагає розгляду кількох ключових фінансових показників. Ці показники можуть допомогти менеджерам зрозуміти загальний фінансовий стан підприємства та визначити потенційні сфери ризику. Розглянемо найважливіші для підприємств показники фінансової стійкості.

Коефіцієнт ліквідності - це показник здатності підприємства виконувати свої короткострокові фінансові зобов'язання. Коефіцієнт ліквідності розраховується шляхом ділення поточних активів на поточні зобов'язання. Коефіцієнт ліквідності 1 і вище свідчить про наявність у підприємства достатньої кількості короткострокових активів для покриття своїх короткострокових зобов'язань. Нижчий коефіцієнт ліквідності свідчить про те, що підприємству може бути важко вчасно сплачувати свої борги.

Коефіцієнт операційного грошового потоку є показником здатності підприємства генерувати грошові кошти від своєї діяльності. Цей коефіцієнт порівнює операційний грошовий потік із поточними зобов'язаннями. Вищий коефіцієнт операційного грошового потоку вказує на те, що підприємство генерує достатню кількість грошових коштів від своєї діяльності для покриття своїх короткострокових фінансових зобов'язань. Нижчий коефіцієнт операційного грошового потоку свідчить про те, що підприємству може бути важко отримати готівку від своєї діяльності для виконання своїх короткострокових фінансових зобов'язань.

Норма прибутку є показником прибутковості підприємства. Цей коефіцієнт порівнює чистий прибуток з доходом. Висока норма прибутку свідчить про те, що підприємство отримує значний прибуток від своєї діяльності. Низька норма прибутку свідчить про те, що підприємству важко отримати достатній прибуток від своєї діяльності.

Рентабельність інвестицій (ROI) є мірою здатності підприємства отримувати прибуток від своїх інвестицій. Цей коефіцієнт порівнює чистий прибуток із загальною сумою інвестованих коштів. Висока рентабельність інвестицій свідчить про те, що підприємство отримує значну віддачу від своїх інвестицій. Низька рентабельність інвестицій свідчить про те, що підприємству, можливо, важко отримати достатню віддачу від своїх інвестицій.

Співвідношення заборгованості до власного капіталу є показником загального фінансового левєриджу підприємства. Цей коефіцієнт порівнює суму боргу підприємства з сумою власного капіталу. Високе співвідношення заборгованості до власного капіталу свідчить про те, що підприємство значною мірою залежить від боргового фінансування, що збільшує його фінансовий ризик. З іншого боку, низьке співвідношення боргу до власного капіталу вказує на те, що підприємство використовує більше власного фінансування, що знижує його фінансовий ризик.

Фінансовий левєридж є важливою концепцією фінансового менеджменту будь-якого підприємства. Фінансовий лівєридж означає використання боргового фінансування для фінансування операцій, інвестицій або зростання підприємства.

Ця стратегія може принести переваги у вигляді вищих прибутків, збільшення доходів і зниження податків. Однак надмірне боргове фінансування також може збільшити фінансовий ризик і призвести до фінансових труднощів.

Одним із суттєвих показників фінансового левериджу є відношення боргу до власного капіталу. Цей коефіцієнт порівнює суму боргу підприємства з сумою власного капіталу. Власний капітал представляє частку власності підприємства, тоді як борг представляє зобов'язання підприємства повернути позикові кошти. Щоб обчислити відношення заборгованості до власного капіталу, розділіть загальний борг на загальний власний капітал. Наприклад, якщо загальний борг підприємства становить 500 000 доларів США, а загальний капітал – 1 000 000 доларів США, співвідношення боргу до власного капіталу становитиме 0,5.

Високе співвідношення заборгованості до власного капіталу вказує на те, що підприємство значною мірою залежить від боргового фінансування. Це може збільшити фінансовий ризик кількома способами. По-перше, підприємство повинно регулярно сплачувати відсотки та основну суму боргу, що може знизити його грошовий потік і прибутковість. По-друге, високе боргове навантаження може негативно вплинути на кредитний рейтинг підприємства, ускладнюючи отримання майбутнього фінансування. Нарешті, у випадку фінансової скрути або економічного спаду підприємство може мати проблеми з виконанням своїх боргових зобов'язань, що призведе до дефолту або банкрутства.

З іншого боку, низьке співвідношення боргу до власного капіталу вказує на те, що підприємство використовує більше власного капіталу для фінансування своєї діяльності, інвестицій або зростання. Ця стратегія знижує фінансовий ризик шляхом обмеження боргових зобов'язань підприємства та збільшення його грошових потоків і прибутковості. Однак занадто велика залежність від акціонерного фінансування також може обмежити потенціал зростання підприємства та зменшити його прибутки.

Таким чином, відношення заборгованості до власного капіталу є вирішальним показником фінансового левериджу підприємства. Керівники повинні регулярно контролювати цей коефіцієнт, щоб переконатися, що боргове фінансування

підприємства збалансовано з його власним капіталом. Підтримуючи належне співвідношення боргу до власного капіталу, менеджери можуть знизити фінансовий ризик, підвищити прибутковість і забезпечити довгостроковий успіх підприємства.

Показники фінансової стабільності можуть допомогти менеджерам оцінити загальний фінансовий стан підприємства та визначити потенційні зони ризику. Регулярно відстежуючи ці показники, менеджери можуть вживати активних заходів для підтримки фінансової стабільності та забезпечення довгострокового успіху підприємства.

Оцінка фінансової стійкості з точки зору взаємозв'язків між активом і пасивом балансу проводиться з використанням ряду основних фінансових показників (табл. 2.2) [5].

Таблиця 2.2 – Співвідношення показників фінансової стійкості [5]

Абсолютні	Відносні	Співвідношення
Чисті активи	Відносно власного капіталу	Абсолютна фінансова стійкість $Z < \text{ВОК}$
Розмір власного капіталу	Відносно пасиву балансу	Нормальна фінансова стійкість $\text{ВОК} < Z < \text{ВОК} + \text{КК} + \text{КЗ}$
Власний оборотний капітал	Відносно активу балансу	Нестійкий фінансовий стан $Z = \text{ВОК} + \text{КК} + \text{КЗ} + \text{Д}$
		Кризовий фінансовий стан $Z = \text{ВОК} + \text{КК} + \text{КЗ} + \text{Д}$

Джерело: розробка авторів [4, с. 231]

де МОЗ – запаси, ВОК – власний оборотний капітал, КК – короткострокові кредити і позики, КЗ – кредиторська заборгованість, Д – додаткові джерела, які послаблюють фінансову напруженість (тимчасово вільні власні кошти, залучені кошти, кредити банку на тимчасове поповнення оборотних коштів та інші позикові кошти).

Баланс – це звіт, який підсумовує активи, зобов'язання та власний капітал підприємства на певний момент часу. Активи підприємства являють собою його ресурси, такі як грошові кошти, дебіторська заборгованість, інвентар, майно та обладнання. Пасиви підприємства являють собою його зобов'язання, такі як кредиторська заборгованість, позики та інші борги. Власний капітал підприємства являє собою залишкову частку його власників після вирахування зобов'язань з активів.

Співвідношення між активами та пасивами підприємства відоме як коефіцієнт платоспроможності. Коефіцієнт платоспроможності розраховується шляхом ділення загальних активів підприємства на загальні зобов'язання. Цей коефіцієнт

показує, якою мірою активи підприємства можуть покрити його зобов'язання. Вищий коефіцієнт платоспроможності вказує на те, що підприємство має міцніший фінансовий стан, оскільки воно має більше активів для покриття своїх зобов'язань.

Крім коефіцієнта платоспроможності, існують і інші коефіцієнти, за якими можна оцінити фінансову стійкість підприємства з точки зору співвідношення між активом і пасивом балансу. Коефіцієнт поточної ліквідності розраховується шляхом ділення поточних активів підприємства на його поточні зобов'язання. Цей коефіцієнт вказує на здатність підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Вищий коефіцієнт поточної ліквідності вказує на те, що підприємство має більше поточних активів для покриття своїх поточних зобов'язань, а отже, краще готове виконати свої короткострокові зобов'язання.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, також відомий як кислотний коефіцієнт, є більш консервативним показником ліквідності. Він розраховується шляхом віднімання запасів від поточних активів, а потім ділення результату на поточні зобов'язання. Цей коефіцієнт вказує на здатність підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання, не покладаючись на продаж запасів. Вищий коефіцієнт швидкої ліквідності вказує на те, що підприємство має більше ліквідних активів для покриття своїх поточних зобов'язань і, отже, є більш фінансово стійким.

Таким чином, оцінка фінансової стійкості підприємства з точки зору співвідношення між активами та пасивами балансу є критично важливим аспектом фінансового аналізу. Використовуючи такі коефіцієнти, як коефіцієнт платоспроможності, поточний коефіцієнт і коефіцієнт швидкої ліквідності, аналітики можуть отримати цінну інформацію про фінансовий стан підприємства та його здатність виконувати свої зобов'язання. Ця інформація має важливе значення для інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін для прийняття обґрунтованих рішень щодо їхніх відносин із підприємством.

З метою розрахунків фінансової стійкості також здійснюється визначення таких як показників як коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт маневреності власного капіталу (табл. 2.3)

Таблиця 2.3 – Показники фінансової стійкості підприємства [28]

Показник	Розрахунок	Зміст
Коефіцієнт автономії	відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу	Показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність нормативне значення > 0,5
	$\Phi 1 \text{ р.1495} / \Phi 1 \text{ р.1900}$	
Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	відношення власного капіталу до позикових і залучених джерел	Показує, скільки одиниць власних коштів припадає на кожну одиницю позикових і залучених нормативне значення >1
	$\Phi 1 \text{ р. 1495} / (\text{р.1595} + \text{р.1695} + \text{р.1700})$	
Коефіцієнт фінансової стійкості	відношення суми власного капіталу і довгострокових зобов'язань до підсумку балансу	Показує, яку частку активів підприємство здатне фінансувати за рахунок власного капіталу і капіталу, залученого на довгостроковій основі і свідчить про його здатність залишатися платоспроможним в довгостроковій перспективі.
	$\Phi 1 (\text{р.1495} + \text{р.1595}) / \Phi 1 \text{ р.1900}$	
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	відношення власного оборотного капіталу підприємства до власних джерел фінансування	Показує, яка частина власного оборотного капіталу перебуває в обороті, тобто у тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами, а яка капіталізована.
	$\Phi 1 (\text{р.1195} - \text{р.1695}) / \Phi 1 \text{ р.1495}$	
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	відношення власного оборотного капіталу підприємства до оборотних активів	Показує рівень фінансування оборотних активів за рахунок довгострокових джерел фінансових ресурсів.
	$\Phi 1 (\text{р.1195} - \text{р.1695}) / \Phi 1 \text{ р.1195}$	

Коефіцієнт автономії є ключовим показником фінансової незалежності організації. Він показує ступінь, до якого організація може фінансувати свою діяльність, використовуючи власні ресурси, не покладаючись на зовнішні джерела фінансування, такі як позики чи гранти. Розрахунок коефіцієнта автономії є важливою частиною фінансового аналізу, оскільки він дає цінну інформацію про фінансову стабільність і стійкість організації.

Щоб розрахувати коефіцієнт автономії, нам потрібно порівняти операційний дохід організації з її загальним доходом. Операційний дохід – це дохід, отриманий від основної діяльності організації, такої як продаж товарів або послуг, тоді як загальний дохід включає всі джерела доходу, включаючи гранти та інші джерела фінансування.

Високий коефіцієнт автономії вказує на те, що організація є фінансово самодостатньою та має міцне фінансове становище, оскільки значну частину доходу вона отримує від основної діяльності. З іншого боку, низький коефіцієнт автономії вказує на те, що організація сильно залежить від зовнішніх джерел фінансування та може опинитися під загрозою фінансової нестабільності, якщо ці джерела вичерпаються.

Важливо відзначити, що коефіцієнт автономії повинен розраховуватися що-

річно, оскільки він відображає фінансове становище організації на конкретний момент часу. Крім того, коефіцієнт автономії слід порівнювати з галузевими еталонними показниками та історичними тенденціями, щоб отримати точніше розуміння фінансового стану організації та визначити області для покращення.

Розрахунок коефіцієнта автономії є важливою частиною фінансового аналізу, оскільки він дає цінну інформацію про фінансову незалежність і стійкість організації. Порівнюючи операційний дохід організації з її загальним доходом, ми можемо визначити, якою мірою вона покладається на зовнішні джерела фінансування, і визначити можливості для зростання та фінансової стабільності.

2.4 Оцінювання показників фінансової стійкості ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

В якості практичного прикладу оцінювання фінансової стійкості проведемо на прикладі підприємства ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». За даними інформаційного агентства [1] «...політика ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» щодо фінансування своєї діяльності спрямована на: безперебійне забезпечення фінансовими ресурсами поточної виробничо-господарської діяльності та контроль за раціональним використанням фінансових ресурсів; своєчасне перерахування платежів до бюджету та в державні цільові фонди, своєчасні розрахунки з постачальниками товарів та послуг, оплату праці персоналу; досягнення найбільш ефективних економічних та фінансових показників на основі взаємовигідного співробітництва, поваги, довіри з партнерами; постійне вдосконалення, підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства. розвиток і навчання персоналу задля підвищення інтелектуальної капіталізації підприємства. Всі напрямки фінансування спрямовані на зростання конкурентоспроможності підприємства в виробництві високоякісної металопродукції. Робочий капітал утримується на оптимальному рівні, достатньому для стабільної роботи підприємства. Для покращення ліквідності постійно контролюється оборотність робочого капіталу, ведеться робота з покупцями й постачальниками щодо оптимальних строків погашення заборгованостей.

Проводиться моніторинг залишків сировини та готової продукції. Для фінансування власної інвестиційної програми залучено кредит від Європейського банку реконструкції та розвитку» [1].

Фінансова звітність підприємства наведена в додатку А. Проаналізуємо за допомогою табличного програмного продукту EXCEL динаміку зміни показників фінансової стійкості для даного підприємства згідно таблиці 2.3. На рисунку 2.2 наведено динаміку коефіцієнтів автономії та фінансової стійкості.

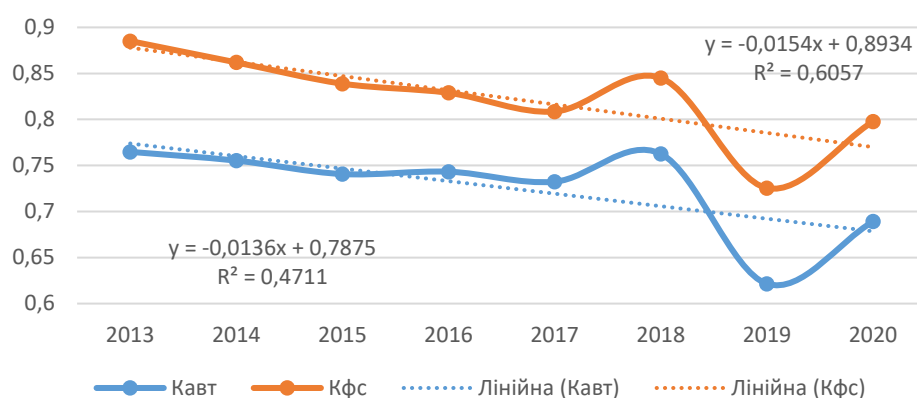

Рисунок 2.2 – Динаміка коефіцієнтів автономії та фінансової стійкості [авторська розробка]

В цілому значення цих коефіцієнтів перевищує нормативне значення, що позитивно характеризує фінансову стійкість підприємства. Схожою є тенденція і коефіцієнта, що демонструє співвідношення власних і залучених коштів (рис. 2.3). Даний коефіцієнт також перевищує нормативне значення.

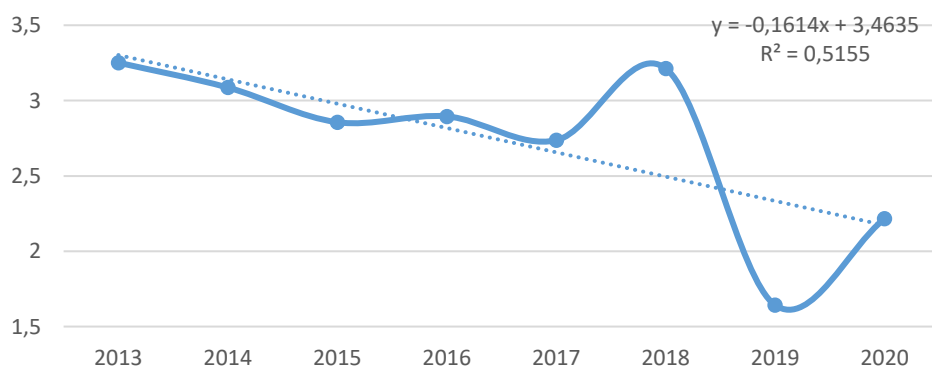

Рисунок 2.3 – Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів [авторська розробка]

На рисунку 2.4 наведена динаміка коефіцієнту маневреності власного капіталу, який представляє собою відношення власного оборотного капіталу до власного капіталу підприємства та коефіцієнта забезпечення власними оборотними коштами.

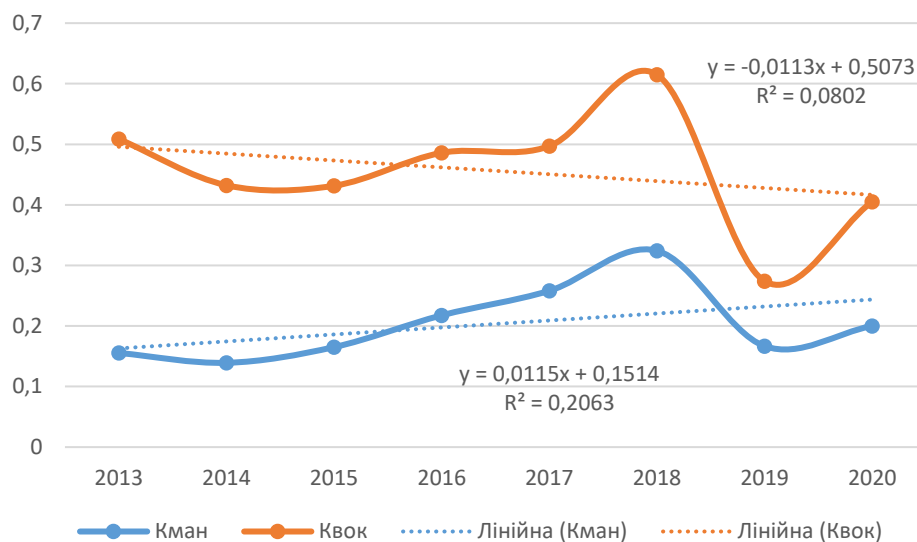

Рисунок 2.4 – Динаміка коефіцієнту маневреності власного капіталу та коефіцієнта забезпечення власними оборотними коштами [авторська розробка]

Коефіцієнт маневреності власного капіталу - це фінансовий показник, який визначає, наскільки швидко компанія може змінити свій обсяг виробництва або інвестувати в нові проекти з використанням власних коштів. Цей показник дозволяє оцінити, наскільки гнучко компанія може реагувати на зміни умов ринку або змінювати свої інвестиційні плани. Високий коефіцієнт маневреності власного капіталу свідчить про те, що компанія має достатньо власних коштів для реалізації нових проектів та зміни своїх бізнес-стратегій, тоді як низький коефіцієнт може свідчити про недостатність власного капіталу і потребу в залученні додаткових фінансових ресурсів.

Власні оборотні кошти - це грошові кошти, які належать компанії і є доступними для її використання для покриття поточних зобов'язань. Поточні зобов'язання - це зобов'язання компанії, які повинні бути погашені протягом наступного року.

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами повинен бути не менше 100%, щоб гарантувати, що компанія має достатньо власних оборотних коштів для погашення своїх поточних зобов'язань. Якщо коефіцієнт менше 100%, це може свідчити про те, що компанія залежить від зовнішніх джерел фінансування для погашення своїх поточних зобов'язань.

Таким чином, можна зробити висновок, що фінансова стійкість даного підприємства знаходиться на достатньому рівні, що позитивно характеризує рівень фінансового менеджменту підприємства.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, можна сказати, що економічна стійкість є важливою концепцією для будь-якого підприємства. Досягнувши фінансової стабільності, стабільності ринку, операційної стабільності та технологічної стабільності, підприємства можуть забезпечити свій довгостроковий успіх і конкурентоспроможність. Фактори, що впливають на економічну стійкість, можуть відрізнятися залежно від підприємства та його галузі, але, розуміючи різні типи економічної стабільності, підприємства можуть вживати заходів для досягнення стабільності та пом'якшення ризиків.

Фінансова стійкість має вирішальне значення для успіху будь-якого підприємства. Це допомагає компаніям керувати ризиками, залучати інвесторів, підвищувати кредитоспроможність, підтримувати зростання та підвищувати моральний дух працівників. Тому компаніям слід надавати першочергову увагу підтриманню стабільного фінансового становища. Вони повинні запроваджувати ефективні практики фінансового менеджменту, такі як складання бюджету, фінансове планування та управління ризиками, щоб гарантувати, що вони залишатимуться фінансово стабільними в довгостроковій перспективі.

Бюджетування є важливою складовою фінансового планування. Складання бюджету допоможе компанії спланувати свої витрати і доходи, ізоляцію кількісних цілей та моніторинг їх виконання. Розуміння того, які ресурси доступні та як їх розподіляти, може допомогти компанії підтримувати свої фінансові показники на відповідному рівні.

Фінансове планування повинно відображати майбутні цілі компанії та стратегії їх досягнення. Компанія повинна планувати свої витрати та інвестиції, а також оцінювати потенційні доходи. Це допоможе компанії розуміти, які фінансові ресурси їй потрібні, щоб досягти своїх цілей та планів.

Ризики можуть впливати на фінансову стійкість компанії. Тому управління ризиками повинно бути однією з головних практик фінансового менеджменту.

Компанія повинна ідентифікувати потенційні ризики, оцінювати їх вплив на бізнес та визначати способи їх зменшення. Ефективне управління ризиками може допомогти компанії уникнути несподіваних витрат та зберегти її фінансову стійкість підприємства.

Антикризовий менеджмент є важливим інструментом для забезпечення фінансової стійкості підприємств у розвинених країнах. Це допомагає підприємствам запобігти кризовим ситуаціям та відновитися після них шляхом ефективного керування ризиками та загрозами.

Оцінка фінансової стійкості підприємств вимагає комплексного підходу, який включає в себе якісну, так і кількісну оцінку. Гібридні підходи, що поєднують оцінки якісних та кількісних факторів, можуть бути дуже ефективними у цьому процесі.

Оптимальні структури джерел капіталу та структури активів підприємств є важливими факторами, які впливають на їх фінансову стійкість. Наприклад, оптимальне співвідношення власних та позикових коштів може забезпечити достатній рівень ліквідності та знизити ризики банкрутства. Також важливо дотримуватись урівноваженої структури активів та пасивів підприємства, щоб забезпечити стабільний фінансовий стан.

У цілому, розробка програми забезпечення фінансової стійкості в процедурах антикризового регулювання є важливим завданням для підприємств у будь-якій країні. Це допоможе забезпечити стійкість та ефективність їх діяльності в умовах конкуренції та змін на ринку.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. Веб-сайт. URL: <https://smida.gov.ua/db/participant/00220477>.
2. Башнянин Г.І., Лінтур І.В. Фінансова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 2. С. 98-101.
3. Бержанір І.А. Діагностика фінансової стійкості підприємств України. *Інноваційна економіка*. 2013. № 10. С. 34-39.
4. Бодарева Т. І., Шірінян Л. В. Управління фінансовою стійкістю підприємства. Причорноморські економічні студії. Випуск 35. 2018. С. 85-90.
5. Борзенко В.І., П'ятак Т.В. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2020. №6. С. 66-70.
6. Ганін В., Алекперов Р. Оцінка системи управління фінансовою стійкістю підприємства в сучасних умовах господарювання. *Молодий вчений*. 2020. №11(87), 149-152. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-11-87-32>.
7. Гапак Н.М., Капштан С.А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємств. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Економіка. 2014. Вип. 42. С. 191-196.
8. Гончар Л., Беляк А. Удосконалення механізму формування фінансової стійкості підприємств сфери гостинності. *Економіка та суспільство*. 2021. №(25). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-23>.
9. Гудзь Т.П. Діагностика статичної та динамічної фінансової рівноваги підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2017. № 1 (62). С. 180-186.
10. Докієнко Л. Концептуальні підходи до комплексної діагностики фінансової стійкості підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2020. №14. С. 25-31. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/14.5>.
11. Єлецьких С. Я. Послідовність етапів процесу управління розвитком промислового підприємства з позицій забезпечення його фінансової стійкості. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/145611272.pdf>.

12. Жукевич С.М. Діагностика фінансово-економічної стійкості суб'єкта господарювання: концептуальний підхід. *Інноваційна економіка*. 2016. № 5-6 (63). С. 206-211.
13. Іонін ЄЄ. Індикатори фінансової стійкості підприємства як інструмент ранньої діагностики банкрутства. *Фінанси, облік, банки: збірник наукових праць*. 2016. № 1 (21). С. 11-20.
14. Карпова Т. Фінансове забезпечення підприємств у контексті механізму їх ефективного функціонування. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 4. С. 132-139.
15. Катан Л.І. Фінансові ресурси підприємства та особливості їх формування. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. 2014. № 6. С. 38–44.
16. Косарева І.П., Бут А.С. Механізм управління фінансовою стійкістю підприємства. *Молодий вчений*. 2017. №4. С.678-682. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_4_160.
17. Кремень В.М., Щепетков С.Я. Оцінювання фінансової стійкості підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2011. № 1. С. 107-117.
18. Кузенко О. Л. Теоретичні підходи до визначення сутності управління фінансовою стійкістю підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 43. С 152-157.
19. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
20. Павленко О.П., Семиліт І.В. Економічна сутність фінансової стійкості підприємств: фактори впливу, оцінка та джерела фінансування. *Молодий вчений*. 2016. № 7 (34). С. 113-116.
21. Проволоцька О.М., Воронкова А.В. Сучасні тенденції фінансової стійкості вітчизняних промислових підприємств. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економіка, управління та адміністрування*. 2018. № 1 (83). С. 129-133.

22. Пуцентейло П. Р. Стратегічний аналіз як важливий елемент збалансованого використання економічного, технологічного та ресурсного потенціалу підприємства. *Стратегія збалансованого використання економічного, технологічного та ресурсного потенціалу країни: зб. наук. праць II міжнар. наук.-пр. конф.* Тернопіль: Крок, 2016. С. 196-199.

23. П'ятницька Г.Т., Найдюк В.С. Фінансова стійкість як базис для визначення стратегічного вектору інноваційного розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід.* 2018. № 4. С. 7-16.

24. Саух І.В. Стратегічний аналіз: уточнення категоріально-понятійного апарату. *Вісник Житомирського державного технологічного університету / Економічні науки.* Житомир: ЖДТУ, 2014. № 4(70). С. 31–38.

25. Собчишин В.М., Дроботя Я.А. Управління фінансовою стійкістю підприємства: зміст, етапи та напрями. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики.* 2019. № 6. С. 121-129.

26. Чепка В.В., Матяш О.К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Економіка і суспільство.* 2017. № 12. С. 649-655.

27. Янковий О.Г., Кошельок Г.В. Діагностика фінансово-економічної стійкості підприємства на основі грошових потоків. *Вісник соціально-економічних досліджень.* 2017. № 2-3 (63-64). С. 69-78.

28. Яцух О.О., Захарова Н.Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія : Економіка і управління.* 2018. Т. 29(68), № 3. С. 173-180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2018_29_3_35.

29. Mangla, S.K.; Sharma, Y.K.; Patil, P.P.; Yadav, G.; Xu, J. Logistics and distribution challenges to managing operations for corporate sustainability: Study on leading Indian dairy organizations. *J. Clean. Prod.* 2019, 238, 117620. [Google Scholar] [CrossRef]

30. D'Amato, D.; Korhonen, J.; Toppinen, A. Circular, green, and bio economy: How do companies in land-use intensive sectors align with sustainability concepts? *Ecol. Econ.* 2019, 158, 116–133. [Google Scholar] [CrossRef]

31. Ajibo, C.; Ajibo, K. Mandatory versus discretionary rule dichotomy in the harmonization of corporate governance codes: Lessons for Nigeria. *J. Afr. Law* 2019, 63, 385–411. [Google Scholar] [CrossRef]

32. Kuruppu, S.C.; Milne, M.J.; Tilt, C.A. Gaining, maintaining and repairing organisational legitimacy: When to report and when not to report. *Account. Audit. Account. J.* 2019, 32, 2062–2087. [Google Scholar] [CrossRef][Green Version]

33. Gröschl, S.; Gabaldón, P.; Hahn, T. The co-evolution of leaders' cognitive complexity and corporate sustainability: The case of the CEO of Puma. *J. Bus. Ethics* 2019, 155, 741–762. [Google Scholar] [CrossRef]

34. Borgert, T.; Donovan, J.D.; Topple, C.; Masli, E.K. Impact analysis in the assessment of corporate sustainability by foreign multinationals operating in emerging markets: Evidence from manufacturing in Indonesia. *J. Clean. Prod.* 2020, 260, 120714. [Google Scholar] [CrossRef].

35. Салтикова, Г. В., Захаркін, О. О., Тарасенко, Я. Ю. Раціональна боргова політика в системі забезпечення фінансової безпеки держави. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка.* 2021. 3. С. 137–144. DOI: 10.21272/1817-9215.2021.3-15.

36. Акуленко В. Л., Захаркін О. О., Дунаєв М. С. Тенденції розвитку ринку деривативів в Україні та світі. *Ефективна економіка.* 2021. № 5. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8874> (дата звернення: 28.05.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.72

37. Захаркін О.О., Захаркіна Л.С., Білоус Ю.Г., Головата В.О. Аналіз впливу пандемічної кризи COVID-19 на фінансову безпеку бізнесу в Україні. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка.* 2020. № 4. С. 21–28. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.4-03.

38. Захаркін О.О., Боронос В.М., Захаркіна Л.С., Тверезовська О.І. Фінансова інклюзія як драйвер забезпечення фінансової безпеки України. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка.* 2019. № 1. С.43-52. DOI: 10.21272/1817-9215.2019.1-6

Додаток А

Фінансова звітність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» [1]

Баланс (Звіт про фінансовий стан)								
Актив	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
I. Необоротні активи								
Нематеріальні активи:	62819	95965	86418	56082	49101	260730	338643	380563
первісна вартість	135344	235895	266320	273041	286033	519817	629746	697391
накопичена амортизація	72525	139930	179902	216959	236932	259087	291103	316828
Незавершені капітальні інвестиції	1889647	5029380	6177919	7438771	7968659	11084605	12553995	5924460
Основні засоби:	28418153	50001021	48642475	46492196	47134368	47029241	47757468	51996100
первісна вартість	43656539	83951004	87462469	89883725	94645209	99984787	107199484	118481756
знос	15238386	33949983	38819994	43391529	47510841	52955546	59442016	66485656
Інвестиційна нерухомість:	5402	48227	42573	35631	33290	16329	12679	2635
первісна вартість	7458	80805	82373	78818	81231	62951	59186	7638
знос	2056	32578	39800	43187	47941	46622	46507	5003
інші фінансові інвестиції	0	1231741	615662	0	0	0	0	0
Необоротні активи	30376021	56406334	55565047	54022680	55185418	58390905	60662785	58303758
II. Оборотні активи								
Запаси	3062623	5166098	5853388	7045190	9045451	12414142	9948534	7438127
Виробничі запаси	1422931	2637616	3255912	4399651	5147704	5612546	4142053	3426006
Незавершене виробництво	834679	1599431	1822875	2023035	2564228	3951192	4342095	2833168
Готова продукція	805013	929051	774601	622504	1333519	2850404	1464386	1178953
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2497532	8230310	10042023	15269128	20929336	19416577	22080986	19143229
Дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами:	97129	323169	351001	622231	267153	290549	153253	253113
з бюджетом	2943400	1905241	2822766	1046380	1720571	3531231	3195554	1935478
у тому числі з податку на прибуток	49178	0	613475	0	0	0	332855	0
інша поточна дебіторська заборгованість	10269	13799	13145	89330	10787	1446542	337117	306075
Поточні фінансові інвестиції	0	458393	335034	11605	6368	1787	1429	0
Гроші та їх еквіваленти	640303	2007803	2496157	2769304	1694595	2008813	1005218	867691
Готівка	9	4	5	8	7	6	14	6
Рахунки в банках	640294	2007799	2496152	2769296	1694588	2008807	1005204	867685
Витрати майбутніх періодів	12	293	3069	0	0	0	0	0
Інші оборотні активи	13926	18936	57752	91800	203370	173821	159545	102085
Оборотні активи	9265194	18124042	21974335	26944968	33877631	39283462	36881636	30045798
Баланс	39641215	74530376	77539382	80967648	89063049	97674367	97544421	88349556
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
I. Власний капітал								
Зареєстрований (пайовий) капітал	3859533	3859533	3859533	3859533	3859533	3859533	3859533	3859533
Капітал у дооцінках	0	0	-129625	0	0	0	0	0
Додатковий капітал	868685	28025193	27909737	27824211	27808156	27563099	26813859	26321103
Накопичені курсові різниці	868685	28025193	27909737	27824211	27808156	27563099	26813859	26321103
Резервний капітал	578930	578930	578930	578930	578930	578930	578930	578930
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	25009949	23829462	25214212	27918328	32980175	42489338	29378818	30119720
Власний капітал	30317097	56293118	57432787	60181002	65226794	74490900	60631140	60879286
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення								
Відстрочені податкові зобов'язання	2587378	6392977	5684941	4903101	4318061	3839467	3133782	2365594
Пенсійні зобов'язання	903100	924200	1026700	1058100	1045127	1271607	2183668	2846473
Довгострокові кредити банків	0	0	0	0	0	1384413	3047624	2327942
Інші довгострокові зобов'язання	0	0	0	0	189721	395635	372022	497962
Довгострокові забезпечення	1281716	631840	901021	973862	1238961	1163540	1404404	1566615
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	4772194	7949017	7612662	6935063	6791870	8054662	10141500	9604586
III. Поточні зобов'язання і забезпечення								
Короткострокові кредити банків	0	0	0	0	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями:	0	0	0	0	0	83295	2209245	2581278
за товари, роботи, послуги	2492133	4412690	7081448	7911555	8897364	10027542	9998745	8196186
за розрахунками з бюджетом	93138	1536965	252371	418104	908203	856932	136815	596609
за у тому числі з податку на прибуток	0	1333128	0	104649	722497	700819	0	353940
за розрахунками зі страхування	127263	145905	90411	78631	121290	136761	156758	165625
за розрахунками з оплати праці	365011	421935	381093	385269	573711	641157	738520	780690
за одержаними авансами	101903	98113	85083	123070	276000	129650	329240	486261
за розрахунками з учасниками	0	0	0	0	0	0	10765807	0
Поточні забезпечення	2779	315371	0	17611	6544	3489	7786	8257
Інші поточні зобов'язання	1369697	3357262	4603527	4917343	6261273	3249979	2428865	5050778
Поточні зобов'язання і забезпечення	4551924	10288241	12493933	13851583	17044385	15128805	26771781	17865684
Баланс	39641215	74530376	77539382	80967648	89063049	97674367	97544421	88349556